

ОБГРУНТУВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

асп. Пімопенко Т.В., студент Руденко Т.В., студент Терещенко К.О.

Охорона навколишнього природного середовища, збереження та раціональне використання природних ресурсів, екологічний контроль набувають найвагомішого значення та актуальності у політиці України. Це пов'язано з активізацією життєдіяльності суспільства, стрімким розвитком науки та сучасних технологій, інтенсивним та екстенсивним споживанням природних ресурсів. Сьогодні безвідповідальність керівництва окремих підприємств спричиняють погіршення екологічної ситуації в країні. Тому проблема розвитку та здійснення екологічного аудиту як самостійного виду незалежного контролю є сьогодні актуальною.

Екологічний аудит – це документально оформлений систематичний процес перевірки, що включає збір і об'єктивне оцінювання доказів аудиту для встановлення відповідності певних видів діяльності, заходів, умов, системи управління навколишнім середовищем і інформації з цих питань критеріям аудиту, а також передача результатів перевірки замовникові. У методичному плані – це інформаційно-аналітичний інструмент менеджменту, що є системою екологічного планування, обліку, контролю, аналізу та аудиту, реалізація яких сприяє обґрунтуванню альтернативних підходів під час здійснення оперативного й стратегічного управління, спрямованого на підвищення еколого-економічної ефективності.

Основне завдання екоаудиту – збір достовірної вихідної інформації про виробничу діяльність об'єкта і формування на її основі висновків щодо реального екологічного стану. На жаль, висновки екологічного аудиту мають рекомендаційний характер і не є обов'язковими для керівництва підприємства.

Досвід екологічного аудиту показує, що його ефективність залежить від трьох основних факторів:

- високої зацікавленості керівництва та власників підприємства в проведенні аудиту;
- повної відкритості та щирості спеціалістів підприємства в аналізі всіх екологічних аспектів;
- спільної, злагодженої роботи аудиторської команди та спеціалістів підприємства.

Згідно законодавства України екологічний аудит повинен здійснюватись із додержанням об'єктивності, достовірності, незалежності, конфіденційності, збалансованості екологічних, економічних та соціальних інтересів, комплексності та законності.

Екологічний аудит може бути зовнішнім (виконуватися спеціалізованими аудиторськими фірмами) та внутрішнім (здійснюватися штатними працівниками підприємства). При цьому внутрішній екоаудит може розглядатись як елемент внутрішнього адміністративного управління, реальне впровадження якого

спрямовано на контроль за дотриманням чинного законодавства в сфері охорони навколишнього середовища, розробку конкретних заходів щодо зменшення негативного впливу підприємства на екологічну ситуацію в регіоні, контроль за витратами на природоохоронну діяльність, розробку екополітики підприємства. Крім того, екоаудит можна поділити на обов'язковий та ініціативний (добровільний).

Екоаудит здійснюється на договірній основі на звернення замовника, до аудиторської фірми для надання кваліфікованої комплексної (правової, екологічної, технологічної, маркетингової, інжинірингової) або спеціалізованої допомоги у вирішенні інвестиційних, ринкових, та природоохоронних проблем. У договорі (контракті) визначаються цілі коаудиту. Вони можуть бути різними залежно від того, які проблеми виникли в замовниками з постачальниками, технологічним та екологічним галузям виробництва, з державними інспекційними органами, з інвесторами, суміжниками й у цілому з розвитком підприємства і конкурентоспроможністю його продукції.

Не всі керівники підприємств розуміють необхідність впровадження системи екологічного менеджменту та аудиту, що створює психологічні бар'єри на шляху його запровадження. Для керівників підприємств здійснення або входження в систему екоменеджменту й екологічного аудиту може здаватися невинуватими витратами коштів. Насправді ж досвід європейських країн свідчить, що запровадження стандартів екоменеджменту екоаудиту є вигідним капіталовкладенням.

Екологічний аудит здебільшого забезпечує підприємству не тільки екологічну, а й економічну безпеку. Систематичне проведення екоаудиту може запобігти банкрутству підприємства, зменшити витрати на ліквідацію з передбачуваних наслідків екологічної політики. Системи екоменеджменту підприємства повинні функціонувати так, щоб показники екологічності постійно підтримувалися на рівні екологічних вимог.

Отже, для того, щоб екологічний аудит став одним з реальних механізмів покращення вкрай несприятливої екологічної ситуації в Україні необхідно по-перше забезпечити обов'язковість проведення екологічного аудиту на всіх підприємства, які становлять екологічну небезпеку незалежно від їх форми власності. Закріпити законодавчо обов'язковість виконання рекомендацій екологічного аудиту. Також розширити сферу екологічного аудиту і на об'єкти, які вже вийшли з виробничої діяльності, але являють грозу для навколишнього середовища – нафтозховища і накопичувачі кислих відходів, у тому числі пестицидів та мінеральних добрив, інсідбані смітники і т.д. В найкоротший період розробити і прийняти єдину методичну базу для проведення аудиту, єдині вимоги до аудиторів.